

דמויותיהם של גדעון סער ומירי רגב מככבות במחזה חדש על חוק המסתננים

"כרטיס לקרקס" הצגה המבוססת על פרוטוקול ועדת הפנים של הכנסת שדנה בחוק המסתננים, עולה בסוף השבוע הקרוב בתיאטרון תמונע. כפי שמשמע משמה, ההצגה חושפת את הצדדים הפחות ממלכתיים בדיונים הפרלמנטריים

יאיר אשכנזי

24.03.2015 20:47

ימים ספורים אחרי שנודעו תוצאות הבחירות לכנסת ה-20, הדיו של אחד הוויכוחים הקולניים ביותר שהתנהלו בכנסת ה-19 עוד מתגלגלים במלוא עוצמתם ממעמקי חדר חזרות מחניק. שבעה שחקנים ובמאית מתכוננים ל"כרטיס לקרקס", הצגה המבוססת על פרוטוקול ישיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת באוקטובר האחרון, שדנה בפסילת בג"ץ את התיקון לחוק המסתננים.

הדיון הוא, שהוגדר בעיתונות במונח התיאטרי "פארסה", אמנם קוצר משמעותית לקראת העלאתו על במה, אך לתמלול המקורי שלו נוסף בהצגה משפט שאומרת יו"ר הוועדה מירי רגב: הציבור כבר קבע: היו בחירות והפסדתם". התובנה הזו חילחלה עמוק לתודעת הבמאית והשחקנים, המגלמים בין היתר את רגב, את שר הפנים לשעבר גדעון סער ואת חברות הכנסת מרב מיכאלי ומיכל רוזין, והפכה את חדוות היצירה שמילאה אותם עד לבחירות להרהור חרדתי משותף לקראת העתיד לבוא.

מימין: חמיס א'שייח, רמי קאשי ונתלי פיינשטיין ב"כרטיס לקרקס" מוטי מילרוד

• **תוכנית סער לטיפול בחוק ההסתננות: מטרגדיה לפארסה ובחזרה** 07.10.2014 כתבה זאת זמינה

למנויים בלבד

• **המופע שחושף את הגזענות של בנק הזרע** 16.03.2014 כתבה זאת זמינה למנויים בלבד

את "כרטיס לקרקס", שתעלה בסוף השבוע הקרוב בתיאטרון תמונע בתל אביב כחלק מפסטיבל א־ז'אנר העוסק במלחמה ובשלום, כתבה וביימה דפנה זילברג. זילברג צפתה בחודשים האחרונים בישיבות רבות של ועדות הכנסת ביוטיוב וקראה את הפרוטוקולים שלהן, עד שלילה אחד נדהמה לגלות את תמלול הדיון בוועדת הפנים והחליטה להשתמש בו כחומר דרמטי. "חשתי שקורים בוועדות דברים קיצוניים מאוד, כמו העברות כספים בדפיקת פטיש כשאישי לא יודע למה", היא מספרת, "הדיון בוועדת הפנים ביטא את המלחמה כאסטרטגיית קיום והוא ממש מועדון קרב. עניין אותי לקחת את הדבר הזה ולשים אותו בתוך תיאטרון, כי מעט מאוד אנשים באמת חשופים אליו. רציתי להפנות לשם את הפנס ולומר 'זה מה שקרה באוקטובר בחדר הזה. מה אתם אומרים'?"

מלבד קיצור הדיון, שארך במקור כשעתיים וחצי, לכ-35 דקות בלבד, וכן צמצום מספר הדוברים לשבעה, הוסיפה זילברג את העקיצות והעלבונות הקטנים שהטיחו המשתתפים זה בזה, ששנו או לא נכללו בפרוטוקול הכתוב שבאתר הכנסת, ואפשר היה למצוא אותם בתיעוד הווידיאו של הדיון. בהצגה יסבו השחקנים לשני שולחנות שיוצבו על הבמה ומסביבם יישב הקהל, כפי שקורה בחדרי הוועדות בכנסת. הצופים ישחקו למעשה את תושבי דרום תל אביב שהגיעו לוועדה, ויקבלו מראש את קריאות הביניים שנשמעו בה כך שיוכלו לומר אותן ברגעים הנכונים בהצגה לפי סימן מוסכם.

את הדיון מנהלת ביד רמה יו"ר הוועדה מירי רגב, בגילומה של מעיין תורג'מן, בקולניות המתבקשת, כשהיא בחליפת מכנסיים ועדוית צמידים ועגילים מרשרשים. הביקורת החריפה שמתחה רגב בתחילת הדיון על עמדת שופט העליון עוזי פוגלמן (שאותו כינתה בטעות "גילרמן", כפי שקרה בדיון וגם בהצגה – י"א) בעניין בני הזוג של מבקשי המקלט הופכת אצל תורג'מן למופע סטנד-אפ. "לא יאומן, בית המשפט העליון נהפך להיות שדכן. כפיים!", היא מכריזה בתחילת ההצגה, קמה ממקומה, שולפת דגל ישראל גדול ומנופפת בו לצלילי "ארץ ארץ" של אילנית. בהמשך, בתגובתה להערתה הזועפת של מיכל רוזין (שמגלמת עדילי ליברמן) על כך ש"בשום ועדה לא מוחאים כפיים, רק כאן זה קרקס", מטיחה בה רגב "אפילו לא קנית כרטיס לקרקס!"

גדעון סער ומירי רגב בדיון בחוק המסתננים בוועדת הפניםאוליבייה פיטוסי

למרות שהשחקנים מדייקים בגילום הדמויות ואף מצליחים להידמות להם חזותית, זילברג מבהירה כי טיב החיקוי אינו עומד בראש מעייניה. "הכוונה שלי היא להביא את מהות האדם ואת טקטיקת הפעולה שלו במרחב הזה ופחות את החיקוי", היא אומרת, "מירי היא פרפורמטית, כל הזמן עירנית, מגיבה ונותנת פאנצ'ים. גדעון (שמגלם נדב לאור – י"א) יודע יותר טוב מכולם מה צריך לעשות."

הדיון שבו טען סער כי יש להרחיב את מתקן חולות וכינה את מיכאלי ורוזין "הלובי הפרלמנטרי של המסתננים" אינו יוצר, לדעתה, חלוקה ברורה בין טובים לרעים וגם השמאל וגם הימין יוצאים ממנו נפסדים. מלבד זאת, הוא מספק דוגמה כואבת לאופן שבו מתנהל השיח בפרלמנט הישראלי. "כולם יוצאים פוליטיקאים, פרפורמרים שהאינטרס האישי מעניין אותם", היא אומרת, "האולם מלא בנציגי תושבי דרום תל אביב שבדיון הזה אף אחד לא באמת מנסה להתמודד עם הבעיה שלהם. הכל חילופי האשמות הדדיים, רטוריקות ודמגוגיה. אני רוצה להראות שככה מדברים בדיון בכנסת ישראל. זה פרפורמנס של דמוקרטיה וזה מחלחל למטה ומשפיע. אם בבית המחוקקים שלך זה השיח, אז מה יהיה ברחוב?"

שחקני ההצגה: מיכל ויינברג, נגב לאור, מעיין תורג'מן, חמיס אל שיח, נתלי פיינשטיין עדילי ליברמן

הוויכוח הלוחמני אינו מסתכם בחזרות עצמן אלא ממשיך ומתלהט בין השחקנים גם בהפסקה ביניהן, בין היתר על עיתוי העלאת ההצגה, על הפסד השמאל בבחירות ועל האופן שבו יש לשחק את הח"כיות רוזין ומיכאלי. "היה אחד בחדשות שאמר 'מבחינתי שתהיה מלחמה כל הזמן, ליכוד זה עד המוות'. מה יש לכם להגיד על דבר כזה?" אומרת מיכל ויינברג, המגלמת בהצגה את דינה זילבר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה. נתלי פיינשטיין, המגלמת את מיכאלי, מתקשה לנמק כיצד זכה הליכוד לתמיכה נרחבת. "אצלי זה לא כעס", היא מסבירה, "אני פשוט לא מבינה איך כל כך רע פה, אנשים כל כך סובלים ועדיין בראש גאה ומורם הם שמים את הפתק הזה". ליברמן מספרת על המיאוס שלה מ"שיח האשמה" של תומכי השמאל ואילו תורג'מן, שיצאה לזמן קצר מעורה כמירי רגב, מוחה על התנערותו מאחריות. "צריך לעשות משהו כדי שדברים יקרו ולא להישאר מתנשאים", היא מדגישה.

דפנה זילברג, יוצרת ובמאית "כרטיס לקרקס" דודו בכר

זילברג, שביימה בשנה שעברה את "תורת הזרע" בפסטיבל א־ז'אנר ואת "דרקון הזהב" מאת רולנד שימלפפניג בפסטיבל עכו האחרון, מספרת כי בשלב הליהוק ל"כרטיס לקרקס" היו שחקנים שדחו את פנייתה בשל אופיה הפוליטי של ההצגה. "היו שאמרו לי מיד אחרי המשפט הראשון 'אני לא רוצה לעשות חומר פוליטי. אני לא מתעסק בזה'", היא אומרת, "כל האנשים במופע הזה הם אנשים פוליטיים, כולם עם אג'נדות, כולם מעורבים."

פורמט זה של העלאת פרטוקולים מדיונים בפרלמנטים או במוסדות ציבור אחרים כהצגות תיאטרון כבר היה בשימוש בקרב קבוצות בלונדון ובניו יורק. בישראל עלתה ב-2011 ההצגה "אנרגיות טובות" שכתבו **יונתן לוי ורועי צ'יקי ארד**, על בסיס פרטוקול דיון ועדת הכלכלה בעניין תמלוגי הגז. מלבד זאת, ב-2013 העלה לוי עם תלמידיו בתיכון האנתרופוסופי בקרית טבעון את "מהומה בגטו", שהתבססה על פרטוקול דיון ועדת החינוך בעניין **התפרעות תלמידים** בהצגת "גטו" של הקאמרי.

את נציג תושבי דרום תל אביב בדיון, עובד חוגי, מגלם השחקן רמי קאשי ואילו לתפקיד ראש העיר אילת, מאיר יצחק הלוי, ליהקה זילברג את חמיס א־שייח, שחקן שהגיע לפני שמונה שנים מסודאן ומשחק גם ב"איבנוב" בתיאטרון הקאמרי. דמותו של הלוי זוכה בדיון ובהצגה לקבלת פנים גרנדיזיזית, כשרגב צוהלת לעברו "שלום לראש עיריית אילת, שהפעם מסתנן לא הצליח לנצח אותנו בבחירות!". בהמשך הוא אומר את משפט המחץ "אין לי שום בעיה עם אף מסתנן ברמה האישית, אני רק אומר שלא אוכל לנהל שום עיר באופן כזה."

"זה אפקט מטורף כשחמיס קורא את המשפט הזה", מוסיפה זילברג, "בחזרה הראשונה הוא פתאום נכנס לחדר והקאסט היה בהלם. הבנתי את העוצמה שבנוכחות הפיזית שלו. ליהוק זה דבר פוליטי מאוד, ובגלל זה כל כך חורה לי לראות יהודים משחקים ערבים."

בסיום החזרה עולה לפתע ויכוח חדש: האם להביא להצגה מגש בורקסים, שידמה את הכיבוד בוועדה ויאפשר לנשנש תוך כדי, או שמא מגש פירות וירקות חתוכים, בהשראת המהפכה הבריאה בכנסת. נראה שהצוות עשוי דווקא להסכים בסוגיה הזו, שכן למדורה הגדולה הזו אין צורך בשמן נוסף.